

ЗАГАЛЬНА СОЦІОЛОГІЧНА ТЕОРІЯ

Викладач: кандидат соціологічних наук, доцент, Ратушна Таїсія Олександрівна

Кафедра: соціології, 4-й корпус ЗНУ, ауд. 309 (3-й поверх)

E-mail: t2020005@gmail.com

Телефон: (061) 228-75-58 (кафедра)

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Освітня програма, рівень вищої освіти:	Соціологія Бакалавр						
Статус дисципліни:	Обов'язкова						
Кредити ECTS	7	Навч. рік:	2023-24 2 семестр	Рік навчання	1	Тижні	14
Кількість годин	210	Кількість змістових модулів	12	Лекційні заняття – 42 Семінарські заняття – 42 Самостійна робота – 126			
Вид контролю:	Екзамен						
Посилання на курс в Moodle	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4192						
Консультації: час консультації за розкладом консультацій (розміщено на стенді кафедри) Moodle (форум курсу), Zoom							

ОПИС КУРСУ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Загальна соціологічна теорія» є формування у здобувачів уявлення про соціологію як науку про закономірності функціонування і розвитку суспільства та особливості взаємодії соціальних інститутів, груп та індивідів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Загальна соціологічна теорія» є:

- ознайомлення студентів з теоретичними основами соціології, основними законами функціонування суспільства та його структурних елементів.
- розкриття змісту та специфіки формування, функціонування та зміни основних соціальних інститутів суспільства.
- набуття студентами практичних навичок та умінь щодо застосування соціологічних теорій для пізнання соціальних явищ та процесів.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні

знати:

- об'єкт та предметне поле соціології як науки, особливості та специфіку соціологічного підходу до вивчення суспільства;
- основні парадигмальні напрямки соціології;
- базові закономірностей взаємодії індивідів, соціальних груп, організацій та інститутів в різноманітних контекстах суспільного життя.

здобувачі повинні **вміти**:

- аналізувати теоретичні напрацювання соціологічних парадигм, шкіл, напрямків;
 - критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття соціології у навчанні та професійній діяльності;
- самостійно аналізувати, оцінювати та прогнозувати розвиток соціальних інститутів.

Змістове наповнення курсу, що викладається на лекційних і семінарських заняттях та засвоюється студентом під час самостійної роботи, забезпечує набуття **компетентностей**:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.

Програмні результати навчання:

РН01 Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

РН02 Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.

РН03 Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.

РН04 Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Презентації лекцій, плани занять, методичні рекомендації до виконання індивідуальних та практичних завдань, групових творчих проектів розміщені на платформі Moodle:

<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4192>

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи (тах 60 балів):

Поточний контроль передбачає таке **теоретичне** завдання:

- Короткі тести/контрольні роботи за пройденим матеріалом.

Поточний контроль передбачає таке **практичне** завдання:

- Порівняльний аналіз та заповнення таблиць

- Написання есе

- Написання творчої роботи за темою лекції

Підсумкові контрольні заходи: (max 40 балів):

Теоретичний підсумковий контроль – підсумковий екзаменаційний тест, проводиться он-лайн на платформі Moodle, складається не менше ніж з 20 питань різного ступеня складності (максимальна оцінка 20 балів).

Підсумкове практичне творче завдання – практична робота з (максимальна оцінка 20 балів). Даний вид завдання виконується у 2-х формах:

1. Он-лайн на платформі Moodle в день проведення екзамену. Передбачає відповіді на проблемні питання за темами курсу та заповнення таблиць за зразком.
2. У формі індивідуального творчого завдання (виконується протягом семестру).

Перелік питань підсумкового контролю та методичні рекомендації до виконання індивідуального завдання див. на сторінці курсу в Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4192>

Контрольний захід		Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (max 60%)			60
Змістовий модуль 1	Написання есе	1 тиждень	5
Змістовий модуль 2	Тестування	2 тиждень	5
Змістовий модуль 3	Відповідь на семінарському заняття, дискусія у групі	3 тиждень	5
Змістовий модуль 4	Творча робота	4 тиждень	5
Змістовий модуль 5	Творча робота: аналіз кейсів	5 тиждень	5
Змістовий модуль 6	Тестування	6 тиждень	5
Змістовий модуль 7	Творча робота	7-8 тиждень	5
Змістовий модуль 8	Творча робота	9 тиждень	5
Змістовий модуль 9	Відповідь на семінарському заняття, дискусія у групі	10 тиждень	5
Змістовий модуль 10	Тестування	11 тиждень	5
Змістовий модуль 11	Відповідь на семінарському заняття, дискусія у групі	12 тиждень	5
Змістовий модуль 12	Написання есе	13-14 тиждень	5
Підсумковий контроль (max 40%)			
Екзаменаційний тест			20
Екзаменаційне практичне завдання			20
Разом			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольне завдання	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Соціологія як наука			
Тиждень 1 Лекція 1	Соціологія як наука		
Тиждень 1 Семінарське заняття 1	Соціологія як наука. Соціологічна уява	Написання есе	5
Тиждень 1 Лекція 2	Структура соціологічного знання (Ч.1)		
Змістовий модуль 2. Структура соціологічного знання			
Тиждень 2 Лекція 3	Структура соціологічного знання (Ч.2)		
Тиждень 2 Семінарське заняття 2	Структура соціологічного знання (Ч.1)	Тестування	5
Тиждень 2 Семінарське заняття 3	Структура соціологічного знання (Ч.2)		
Змістовий модуль 3. Суспільство як самоорганізована система			
Тиждень 3 Лекція 4	Суспільство як самоорганізована система		

Тиждень 3 Семинарське заняття 4	Суспільство як самоорганізована система	Відповідь на семінарі, дискусія у групі	5
Змістовий модуль 4. Соціалізація особистості			
Тиждень 3 Лекція 5	Соціалізація особистості (Ч.1)		
Тиждень 4 Лекція 6	Соціалізація особистості (Ч.2)		
Тиждень 4 Семинарське заняття 5	Соціалізація особистості (Ч.1)	Творча робота	5
Тиждень 4 Семинарське заняття 6	Соціалізація особистості (Ч.2)		
Змістовий модуль 5. Соціальна структура суспільства			
Тиждень 5 Лекція 7	Соціальна структура суспільства (Ч.1)		
Тиждень 5 Семинарське заняття 7	Соціальна структура суспільства (Ч.1)	Творча робота: аналіз кейсів	3
Тиждень 5 Лекція 8	Соціальна структура суспільства (Ч.2)		
Тиждень 6 Семинарське заняття 8	Соціальна структура суспільства (Ч.2)	Творча робота: аналіз кейсів	2
Змістовий модуль 6. Соціальні групи, спільноти та організації			
Тиждень 6 Лекція 9	Соціальні групи, спільноти та організації		
Тиждень 6 Семинарське заняття 9	Соціальні групи, спільноти та організації	Тестування	5
Змістовий модуль 7. Соціальна стратифікація			
Тиждень 7 Лекція 10	Соціальна стратифікація (Ч.1)		

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

Тиждень 7 Семинарське заняття 10	Соціальна стратифікація (Ч.1)	Творча робота	2
Тиждень 7 Лекція 11	Соціальна стратифікація (Ч.2)		
Тиждень 8 Семинарське заняття 11	Соціальна стратифікація (Ч.2)	Творча робота	3
Змістовий модуль 8. Соціальна мобільність			
Тиждень 8 Лекція 12	Соціальна мобільність (Ч.1)		
Тиждень 8 Семинарське заняття 12	Соціальна мобільність (Ч.1)	Творча робота	3
Тиждень 9 Лекція 13	Соціальна мобільність (Ч.2)		
Тиждень 9 Семинарське заняття 13	Соціальна мобільність (Ч.2)	Творча робота	2
Змістовий модуль 9. Соціальні інститути			
Тиждень 9 Лекція 14	Соціальні інститути (Ч.1)		
Тиждень 10 Лекція 15	Соціальні інститути (Ч.2)		
Тиждень 10 Семинарське заняття 14	Соціальні інститути (Ч.1)	Відповідь на семінарі, дискусія у групі	5
Тиждень 10 Семинарське заняття 15	Соціальні інститути (Ч.2)		
Змістовий модуль 10. Соціальний контроль			
Тиждень 11 Лекція 16	Соціальний контроль (Ч.1)		
Тиждень 11 Семинарське заняття 16	Соціальний контроль (Ч.1)	Тестування	2

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

Тиждень 11 Лекція 17	Соціальний контроль (Ч.2)		
Тиждень 12 Семінарське заняття 17	Соціальний контроль (Ч.2)	Тестування	3
Змістовий модуль 11. Сфери суспільного життя			
Тиждень 12 Лекція 18	Сфери суспільного життя (Ч.1)		
Тиждень 12 Семінарське заняття 18	Сфери суспільного життя (Ч.1)	Відповідь на семінарі, дискусія у групі	3
Тиждень 13 Лекція 19	Сфери суспільного життя (Ч.2)		
Тиждень 13 Семінарське заняття 19	Сфери суспільного життя (Ч.2)	Відповідь на семінарі, дискусія у групі	2
Змістовий модуль 12. Соціальні процеси			
Тиждень 13 Лекція 20	Соціальні процеси (Ч.1)		
Тиждень 14 Лекція 21	Соціальні процеси (Ч.2)		
Тиждень 14 Семінарське заняття 20	Соціальні процеси (Ч.1)	Написання есе	5
Тиждень 14 Семінарське заняття 21	Соціальні процеси (Ч.2)		
Всього			60

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

1. Гіденс Е. Соціологія. [пер. з англ.]. Київ: Видавництво "Основи", 1999. 726 с.
2. Лукашевич, М. П., Туленков М. В. Соціологія: загальний курс. 7-ме вид. Київ: Каравела, 2018. 408 с.
3. Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства. Львів: Колір ПРО, 2020. 800 с.

ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА

4. Beck U. How Modern is Modern Society?. Theory, Culture & Society. 1992. Vol. 9, no. 2. P. 163–169. URL: <https://doi.org/10.1177/026327692009002011> (date of access: 23.06.2023).
5. Blokker P., Vieten U. M. Fear and uncertainty in late modern society. European Journal of Cultural and Political Sociology. 2022. Vol. 9, no. 1. P. 1–6. URL: <https://doi.org/10.1080/23254823.2022.2033461> (date of access: 23.06.2023).
6. Redhead D., Power E. A. Social hierarchies and social networks in humans. Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences. 2022. Vol. 377, no. 1845. URL: <https://doi.org/10.1098/rstb.2020.0440> (date of access: 23.06.2023).
7. Sociological Landscape - Theories, Realities and Trends / ed. by D. Erasga. InTech, 2012. URL: <https://doi.org/10.5772/2254> (date of access: 23.06.2023).
8. Глобальні та локальні кризи: переосмислюючи українське суспільство. Матеріали Міжнародних соціологічних читань пам'яті Н. В. Паніної / За наук. ред. Є.І. Головахи, О.Г. Стегнія та О.О. Максименко. Київ: Інститут соціології НАН України, 2021. 170 с.
9. Історико-теоретичний аналіз дослідницьких програм в соціології / за заг. ред. В. Резніка. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 249 с.
10. Коваліско Н. В. Стратифікаційні порядки суспільства: концептуальні уявлення та досвід вивчення. Київ: Інститут соціології НАН України, 2008. 240 с.
11. Коваліско, Н., Makeєв, С. Соціологія соціальної структури покоління. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*, 2021. № 2. С. 60–74.
12. Ризики в сучасному нестабільному суспільстві: соціальні і культурні виміри / за ред. Л.Г. Скокової. Київ: Інститут соціології НАН України, 2021. 295 с.
13. Соціологія: теорії середнього рівня: навчальний посібник / за наук. ред. Ю. Ф. Пачковського. Київ : «Каравела», 2020. 356 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Brekhus W. H., Ignatow G. Oxford Handbook of Cognitive Sociology. Oxford University Press, 2019. 680 p. URL: <http://surl.li/mjkiw>.
2. Our World in Data. URL: <https://ourworldindata.org/>.
3. Ritzer G. The McDonaldization of society 6. Vol. 6. Pine Forge Press, 2011. URL: https://books.google.de/books?hl=uk&lr=&id=qT2SyiWSJIMC&oi=fnd&pg=PT1&ots=BQuZhIMvqF&sig=TCTV0WLoVZRYvABKS9Fg2mUAJrA&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false.
4. Zerubavel E. Generally Speaking: An Invitation to Concept-Driven Sociology. Oxford University Press, 2020. URL: <https://doi.org/10.1093/oso/9780197519271.001.0001>.
5. Офіційний сайт Інституту соціології Національної Академії Наук України. URL: <http://www.i-soc.com.ua/institute/>.
6. Офіційний сайт Київського міжнародного інституту соціології. URL: <https://www.kiis.com.ua/>.
7. Офіційний сайт Соціологічної асоціації України. URL: <http://www.sau.kiev.ua/>.
8. Соціологічна група «Рейтинг». URL: <https://ratinggroup.ua/>.
9. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL: <https://razumkov.org.ua/>.
10. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/>.

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування усіх занять є обов'язковим. Також очікується, що здобувачі мають організовано та усвідомлено підходити до виконання навчальних завдань, участі у лекційних, семінарських і практичних заняттях. Від усіх сторін очікується активна позиція, у тому числі, щодо пошуку можливостей виконання пропущених завдань і проходження передбачених форм контролю. **Пропуски можливі лише з поважної причини.** Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій, передбачених даним курсом (усна відповідь чи письмова робота з пропущеної теми). Також можливе відпрацювання у вигляді проходження он-лайн тестування у системі Moodle пропущеної теми (якщо таке тестування було передбачено). У разі систематичних пропусків занять та консультацій для відпрацювання може бути застосована процедура повторного вивчення дисципліни (див. Додаток до силабусу).

Політика академічної доброчесності

Від здобувачів очікується повне дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених Кодексом академічної доброчесності ЗНУ (див. Додаток до силабусу). Усі письмові роботи будуть перевірятись на плагіат. У разі виявлення ознак списування, плагіату чи інших видів не доброчесної поведінки, роботи здобувачів не будуть прийматись на оцінювання, а до студентів можуть бути застосовані дисциплінарні заходи передбачені Кодексом академічної доброчесності ЗНУ.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Під час занять потрібно перевести мобільний телефон у режим «без звуку», щоб не заважати викладачу і колегам. **Дозволяється** використання мобільних телефонів, ноутбуків, планшетів та інших персональних гаджетів з навчальною метою, а саме для пошуку інформації, ознайомлення з літературою, аналізу даних, виконання практичних завдань і т.д. **Не дозволяється** використання вище перелічених засобів під час контрольних заходів (порушення цієї вимоги буде розцінюватись як порушення правил академічної доброчесності).

Комунікація

Комунікація між викладачем і здобувачами вищої освіти відбувається в аудиторії, у системі Moodle та електронною поштою, а також в рамках запланованих для цього курсу консультацій. Інформація щодо організаційних питань також може надаватись викладачем старості групи у Viber чи Telegram. Викладач відповідатиме на письмовий запит студента щодо консультації або перевірки завдання впродовж 3 робочих днів. У повідомленні обов'язково вказуйте Ваше справжнє ім'я та прізвище, а не нікнейм.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2023-2024 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2023-2024 н. р. доступний за адресою: <https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрядування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрядування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога Марти ІриниВадимівни (061)228-15-84, (099)253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Борисов Костянтин Борисович**
Електронна адреса: uv@znu.edu.ua Гаряча лінія: Тел. (061) 228-75-50

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>